

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnštva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 30 VIN.

Propad marksizma v Jugoslaviji.

Po zaslugi politično obglavljenih strank in posameznikov, ki so se povampirili pod imenom »Demokratske zajednice«, se je politično življenje v naši državi izpacilo v goli boj politične klike, ki ima oblast v rokah, da se ohrani na krmilu. V tem boju uporablja vladajoča klika vsa sredstva, ki so ji na razpolago: puške in bajonete, zapostavljanje in preganjanje, na drugi strani pa ministrske listnice, ravnateljska mesta in kapitalistične koncesije, zemljo iz agrarne reforme itd. Tako je ta klika okoli sebe ustvarila vrtnice, ki požirajo politično poštenje in naplavlja na bregove in prodove politične kadavre, mrhovino, ki zastruplja vse naše ozračje.

V ta vrtnice je bila že zgodaj zašla jugoslovanska socialna demokracija. Z ministrom se je začelo, a končalo se je z mastnim ravnateljskim mestom v Belju. Vmes so bile nagrade na račun komunistov, pa privilegirano stališče oficijelnega socialpatriotizma pod policajdemokratskim režimom. V vsem tem se je marksistični socializem zadušil in kar je še danes ostalo od njega, je le še žalostna razvalina brez življenja, brez duše.

Socialna demokracija v deželah, ki so danes združene v naši državi, nikoli ni zavzemala velikega obsega, kakor n. pr. v Nemčiji, Italiji in drugod ter je v političnem življenju komaj prihajala v poštev. Toda v socialnem in kulturnem življenju je imela dokajšen vpliv in veljavo, ki si je pridobila s svojo živo, priznanja vredno delavnostjo, s svojim načelnim bojem. Imela je v svojih vrstah nekaj moč, katerih idealnost je silila k spoštovanju tudi nasprotnika. Danes so ti močje deloma v grobu, deloma so stranki obrnili hrbet, drugi pa so omagali v plavanju proti toku in se puste sedaj nositi od njega. To velja za boljše in najboljše. Ostali voditelji so obogateli in se pomeščanili bodisi v stran-ki bodisi izven nje, stranka sama živi na račun tistega dela delavstva, ki še vedno ne more verjeti, da je socialna demokracija umrla — in pa na račun centralističnega policijskega državnega režima, kateremu so jo njeni voditelji prodali.

O tem stanju socialistične stranke nas prepriča le en pogled v socialistične liste. Vzemimo v roke kateregakoli — težko boš našel razliko med njimi in policajdemokratskimi glasili. Vsi so brezpogojni zagovorniki sedanjega centralističnega, reakcionarne ustave, vsi branitelji sedanjega militaristično-policijskega, velekapitalističnega režima. Belgrajske »Radničke Novine« so te dni na uvodnem mestu dokazovale čudovito dviganje našega gospodarstva in posebno naše industrije, a socialistični odvetnik in veljak Živko Topalović v istih »Rad. Novinah« z največjo vnemo pobija zahtevo po reviziji sedanjih ustave. Socialna demokracija, ki je nekoč vsaj moralno nekaj pomenila tudi pri nas, je postala suženjska dekla najbrezvestnejše bankokratske politične klike, najreakcionarnejšega državnega režima. Neke smo gledali nanjo z zanimanjem in vsaj pogojnim priznanjem, danes vzbuja žalosten prezir in začudenje, kako je mogla tako globoko pasti. Danes so z uredbo jugoslovanske države zadovoljni edino-le še bankokrati, ki imajo edini vso oblast v rokah in jo tudi v svojo korist na najnepravičnejši način zlorabljajo. V vseh drugih slojih prekipeva nezadovoljnost in gorenje. In v teh razmerah najdemo socialno demokracijo, zastopnico proletariata, ki je tako tepen kakor še izlepa ne, na strani zadovoljnih, na strani vladajočih, v nasprotju s trpečimi in nezadovoljnimi. To je razmerje, ki ne govori, ampak kriči. Kaj pravi na to socialistično delavstvo? Ono vendar ni kupljeno, ono nima ničesar ali vsaj ne veliko od tega, kar dobiva oficijelna socialdemokracija od sedanjega režima za svojo službo. Ono se vendar ni odreklo svojim ciljem, svojemu osvobodilnemu izpodbijanju kapitalističnega jarma? Kako da potem dopušča, da njegova stranka služi bankokratstvu, da se ohrani na oblasti? Res je, da tudi nemški proletariati odobrava, da socialistična stranka sodeluje na obnovi države in če treba tudi na vladi. Toda vedeti treba, da je sedanja nemška ustava sad sporazuma najširših krogov nemškega naroda, da je neprimerno bolj

demokratična nego naša, da nemška vlada ni izbrana družba pohlepnih bankokratov kakor je naša sedanja. Dalje treba vedeti, da nemška socialdemokracija pač sklepa koalicio z res demokratičnimi ljudskimi strankami (Centrumom in Nemško ljudsko stranko), da pa najodločnejše in brez-pogojno odklanja zvezo z nemškimi nacionalci, ki po duhu popolnoma odgovar-

jajo jugoslovanskim »demokratom«. Tako je nemška socialdemokracija pri izpremembi svoje taktike in svojih načel znala obvarovati vsaj videz zvestobe do same sebe in množice, ki jih zastopa. Naša socialna demokracija je pustila v nemar tudi ves videz in je umrla brez časti. Škoda delavstva, ki hodi za njenim pogrebom.

Pred zasedanjem parlamenta.

Boj za predsednika parlamenta.

Belgrad, 20. okt. (Izv.) Sinoči sta radikalni in demokratski klub imela seji, na katerih se je razpravljalo o volitvi novega predsednika skupščine. Ker se je proti dr. Ribaru pojavila zelo močna opozicija, je demokratski klub sklepal o novih kandidatih. Največ uspeha bi mogel imeti posl. Dragotin Pečić. Nekaj jih je bilo tudi za dr. Lukinića. Kakor se zve, je dr. Ribar izjavil, da je pripravljen odstopiti ne samo s predsedniškega mesta, temveč tudi odložiti poslanski mandat sploh, ker je vsled njega moral opustiti odvetniško pisarno v Đakovem in trpi vsled tega veliko materialno škodo. Demokrati se niso zedinili in so prepustili, da se to vprašanje reši v sporazumu z radikalci.

O istem so razpravljali tudi radikalci na svoji sinočnji seji. V radikalnih krogih se govori, da zahtevajo radikalci mesto predsednika zase. Kot njihov kandidat se imenuje posl. Aca Stojanović.

Demokrati in radikalci se sestanejo

Usoda Baroša.

Brezpomembne pozdravne brzojavke.

Reka, 20. okt. (Izv.) Predsednik reške države Zanella je poslal Pašiću brzojavo, v katerem mu javlja o sestavi vlade, ki ga je imenovala za predsednika in izraža željo, da bosta reška država in Jugoslavija živeli v prijateljskih stikih. Pašić mu je odgovoril, da mu častita in da tudi on goji nado, da bosta obe državi živeli prijateljsko in da bodo vsi spori rešeni v zadovoljstvo obeh.

Reka, 20. okt. (Izv.) Od strani Zanelle se dementirajo vse vesti, da bi obstojal kak nov način za rešitev baroškega vprašanja. Isto dementira tudi »Voce dell popolo«. To bi značilo, da je toraj usoda luke Baroš že zapečaten in da prijazni pozdravi Zanelle nimajo globokejšega smisla.

Arnavtski napad na naše ozemlje.

Tetovo, 19. okt. Predsnočnim okrog osemnajstih je napadel Kaljoš Vasa s 150 pajdaši selo Tajmiš v srezu Gornje Paloske in ga požgal. Zgorelo je 69 hiš s cerkvijo vred ter veliko živine. V plamenih je našlo smrt 10 oseb. Prebivalci so se postavili Albancem v bran in so se borili z njimi od 18. do 21. ure. Albanci so imeli eno mitraljezo in eno strojnico ter so me-

tali ročne granate. Naše orožništvo je zasledovalo roparje, ki so pobegnili proti Krivi Reki. Razbojniki so odvedli seboj nekega prebivalca, za katerega so zahtevali pozneje 3000 dinarjev odkupnine. Kaljoš mu je naročil, naj pove srekemu in okroženemu načelniku, da bo odslej vsak dan požgal in oropal eno vas.

Naša krona se danes dvignila.

Zürich, 20. okt. Danes se je jugoslovanska krona dvignila od 1.80 na 1.90; avstrijska krona pa je padla od 0.35 na 0.30. Dvignila se je lira od 21.10 na 21.30, najbolj si je pa opomogla nemška marka, ki je zrastle od 3.05 na 3.50. — Dviganje naše krona je za sedaj treba sprejeti s previdnostjo, ker je še ta teden bila že na 1.90, je padla in se zopet dvignila na 1.90 ter nato

padla včeraj na 1.80. Morda si sedaj trajno opomore, kar pa ni gotovo.

Zagreb, 20. okt. Danes zjutraj je nemška marka bila še 169—172, ob 11. uri pa se je dvignila nad 180, in sicer pod utisom poročil iz Züricha. Lira notira 11—11.10, avstrijska krona 9.50, dolar pa je zopet zrastle na 282; češka krona je 300—302, mažarska 39, angleški šterling 1100.

Zakaj pada dinar?

Belgrajski uradni Presburo poroča iz finančnega ministrstva:

V švicarski h finančnih in zasebnih krogih, zlasti v Curihu se širijo napačne vesti, da se pariteta naše krona in dinarja izpremeni v razmerju 1:3. Te vesti povzročajo, da tečaj dinarja neprestano pada. Te popolnoma neosnovane vesti širijo gotovi ljudje s spekulativnim namenom. Relacija krona napram dinarju je definitivno določena v razmerju štiri krona za en dinar in velja za vso državo. Relacija se ne more na noben način izpremeniti, za kar tudi ni nobene finančno-tehnične možnosti. Vse te vesti se širijo samo zaradi tega, da vrednost dinarja še bolj pada in da bi ga potem brezvestneži ceneje kupili. Finančno ministrstvo je napravilo potrebne korake, da se take neresnične vesti več ne širijo in izpodbijajo na viru. — Iz kancelarije glavnog inšpektorata finančnega ministrstva. — Tako vlada. Mi pa pravimo: Če pada dinar zato, ker se širijo govo-

rice, da se zamenja relacija dinarja s krono v 1:3, bi morala krona v toliko zrasti, v kolikor pada dinar. Ker pa pada tudi krona v istem razmerju ko dinar, bo vzrok že kje drugje in ne v govoricah o spreminjenju relacij. Odkritosrčnost tudi nekaj velja!

MED AVSTRIJO IN MADŽARSKO.

Dunaj, 20. okt. Listi poročajo, da bo vodil nadaljna pogajanja z Madžarsko o vprašanju Burške zvezni kancelar dr. Schober osebno. Pogajanja se bodo vršila enkrat na Dunaju, enkrat v Budimpešti. Prihodnji teden se bodo pogajanja lahko že pričela. Kakor poročajo listi, se na Burškem položaj ni izpremenil. Odtod javljajo samo to, da je postalo delovanje tolp nekoliko živahnije.

Širite „NOVI ČAS“

Delauske zbornice in legitimacije.

Belgrad, 19. okt. Danes popoldne je bila seja sekcije zakonodajnega odbora za socialno politiko in narodno zdravje. Zakon o delavskih borzah je bil sprejet z dopolnili in izpremembami, med katerimi je glavna tista, naj se delavstvu, ki mora delati ob nedeljah, vsako leto toliko dni dopusta, kolikor nedelj je delalo v teku leta. Nato se je odobrilo pletarnicam, v katerih je nočno delo prepovedano, da smejo pričeti delati že ob štirih zjutraj.

Delavske zbornice so oproščene vseh državnih taks pri opravljanju svojega posla. Člani uprave delavskih zbornic morajo vršiti svojo dolžnost brezplačno. Kjer ni delavske borze, se lahko ustanovi filijalka osrednje delavske borze. Občine pa, katere imajo filijalko, se morajo potegovati za to, da se ji nakažejo za to potrebna sredstva. V mestih, kjer obstojajo delavske borze ali filijalke, ne morejo obstajati tudi profesionalne delavske borze.

Nato se je razpravljalo o delavskih legitimacijah. Po dolgem razpravljanju o tem, kdo je pristojen izdajati te legitimacije in ali je potrebno, da mora imeti delavska zveza te legitimacije, se je končno sprejela redakcija poročevalca Divca, po kateri naj bi izdajale te legitimacije občinske oblasti, v čijih občin je delavec stalno nastanjen. Za organizirane delavce bodo veljale legitimacije njihovih strokovnih organizacij. Na zahtevo pomožnega osebja so dolžni lastniki podjetij izdajati delavcem posebna potrdila, v katerih pa ne sme stati ničesar drugega, kakor samo to, koliko časa delavec dela pri dotičnem podjetniku in koliko zasluži. Pri določevanju minuma in maksima denarne globe za primer kršenja tega zakona se ni mogel doseči sporazum in se je sklenilo, predložiti to vprašanje plenumu odbora. Seja se je končala ob 19.30. Prihodnja seja se skljuje pismeno. Na dnevnem redu bo razprava o nadzorstvu dela.

Nova socialistična internacionala?

London, 19. okt. Veliko število angleških in inozemskih socialistov je imelo danes zasebne seje. Jutri bo plenarna seja, na kateri se bo obravnavalo o tem, ali naj se ustanovi nova internacionala.

Napad na ameriškega poslanika.

Pariz, 19. okt. Davi je dospel v ameriško poslanštvo (zavoječek, v katerem je bila skatljica baje s parfumom. Zavoječek je bil naslovljen na poslanika Harricka. Zavoječek so odnesli na stanovanje poslanika. Ko je ob osemnajstih komornik odpiral zavoječek, je skrinjica eksplodirala in napravila veliko materialno škodo. Komornik je poškodovan na obeh nogah.

Pariz, 20. okt. »New York Herald« poroča z ozirom na poizkus atentata na ameriškega poslanika Harricka: Vemo, da je treba obdolžiti v prvi vrsti italijanske komuniste. Najbrže sta izvršila atentat komunisti Baco in Vanzetti.

Politični dogodki.

+ Zrno med plevami. Krsta Cicvarić, ki je te dni v svojem listu katoliški del jugoslovancev krstil v »Šoke«, je imel nato zopet par svetlih trenutkov, v katerih je napisal o celibatu katoliške duhovščine te-le stavke: »Samstvo ni tako nesmiselna ustanova, najsi je s čisto fiziološkega stališča neprirodna; ne imajoč družine, se morejo služabniki božjega oltarja popolnoma posvetiti cerkvi, oni se takorekoč poroč s cerkvijo; ako bi se oženili, bi svojo glavno skrb posvečali družini, cerker bi jim pa postala takorekoč postranska stvar. In s tega stališča je katoliška cerkev storila prav, ko je ne samo redovnikom nego tudi svetnim duhovnikom prepovedala zakon.«

+ Konec socialistične večine v Berlinu. Dne 16. t. m. so se v Berlinu vršile volitve v občinski zastop. Socialisti, ki so

imeli dotlej absolutno večino, so izgubili skoro polovico glasov; kljub temu ostanejo relativno najmočnejša stranka in jim pripade od 225 mandatov 111. Najbrže se osnuje v berlinskem mestnem zastopu ista koalicija kakor v parlamentu: Centrum, socialisti, demokrati in nemška ljudska stranka.

+ **Okrožnica češke ljudske stranke.** Češka katoliška ljudska stranka je izdala na pristaje okrožnico, v kateri jih poziva, naj se ogibajo razprav o kulturnih vprašanjih, ako v to niso izzvani.

Dnevni dogodki.

— **Požar.** Dne 17. oktobra je požar upepeljal v vasi Podljuben, fara Šmihel pri Novem mestu peterim gospodarjem poslopja s hišami vred, vso krmo, vse žito in vso obleko. Zgoreli so tudi 4 prešiči, škodo cenijo nad milijon kron. Rešiti ni bilo mogoče ničesar. Ljudje so bili zavarovani za poslopja za 800 K. Med pogoreli so tudi tri revne vdove, ki so ostale brez vsakega premoženja s kopico nedoraslih otrok. Boda je nepopisna. Režeži prosijo za nujno pomoč.

— **Novice iz Tržiča.** V društvu sv. Jožefa se je ustanovil prosvetni odbor, ki bo med drugim skrbel za redna tedenska predavanja. V ponedeljek je predsednik tega odbora g. učitelj Vider otvoril s kratkim nagovorom sezono predavanj. Kot prvi je odgovoril g. kaplan Vavpetič o vzrokih draginje. Obisk je bil dober. — Prihodnji ponedeljek je predavanje zopet ob 8. uri zvečer. — V nedeljo priredi dramatični odsek igro »Veleturist«. Kdor se želi pošteno nasmejati naj pride v dom. — Socialnega tečaja, ki se vrši v deški šoli, se udeležuje nad 20 moških fantov. — Umrli je našemu somišljeniku obč. svetovalcu g. Petru Rogelj njegov edini sinček Stanko v nežni starosti 3 let. Naše iskreno sožalje! — V ponedeljek je jelo goreti v gozdu nad Tržičem na par mestih. Ker pada listje raz dreve, je bila velika nevarnost za ves gozd. Požarna bramba je pogasila ogenj. — Griža je ponehala. Zahtevala je več žrtev. Tudi davica se je pojavila zadnji čas in pobrala nekaj otrok.

— **Kdo ima korist od izvoza.** Zagrebški listi poročajo, da je s tamkajšnjega trga svinjsko meso skoroda popolnoma izginilo; vsi prešiči se izvažajo v Italijo. Eksporterji imajo dovoljenje, da kupujejo prešiče na trgih izven Zagreba in jih potem žive pošiljajo v Italijo; pri tem pa ne smejo dvigati cen. Del eksporterjev sedaj kupuje prešiče po deželi za sedaj običajne cene in jih pošlje v Zagreb. Tu jih pokupi drugi del eksporterjev za oderuške cene in jih kar v istih vagonih pošlje dalje v Italijo. Tam dobe za blago v lirah, kar so tu plačali v dinarjih in spravljajo ogromen dobiček. Domači trg ostaja prazen, kar pa pride nanj, je za navadnega konsumenta nedosežno drago. Te dni je na gori opisani način kupil na zagrebškem kolodvoru neki eksporter partijo pitanih prašičev po 50 K kilogram žive vage. Kmet od tega ni imel nič, ampak posredovalec, a končni levji del dobička je pa spravil izvoznik milijonar. Podobno je z vsem izvozom.

— **Težke obdolžitve proti stavbnemu vodju vevške papirnice.** Stavbni vodja vevške papirnice Nikolaj Schwenkreich in njegova žena Hilda sta tožila tesarskega polirja Pavla Pavčiča s Fuzin, ker je 27. junija letos pisal pismo ravnateljstvu vevške papirnice in Kreditni banki, v katerih je med drugim trdil, da je Schwenkreich bolj oškodovalec vevške papirnice, kakor vsi drugi delavci skupaj. V pismu ga je dolžil, da trati in prodaja petrolej in premož ter da ima njegova žena celo na razpolago na stroške tvornice slugo. Pri ljubljanskem okrajnem sodišču je nastopil Pavčič z obširnimi dokaznimi resnicami. Priče so povedale, da je res njegova žena dajala ljudem petrolej, on pa da je dajal ljudem premož in opeko. Kot priča zaslišan ravnatelj vevške papirnice g. Anton Vulč je pričal, da je imel Schwenkreich pravico do petroleja, da je z njegovo vednostjo dal ljudem premož, katerega tovarna ni mogla rabiti, da je z njegovo vednostjo in po njegovem naročilu zgradil kurnik in ne na škodo tovarne prodajal opeko in cement in da ni nikdar oškodoval svojega gospodarja. Sodni g. višji sodni svetnik Potrato je prisodil Pavčiču 1 teden zapora poostregega s postom.

Ljubljanski dogodki.

Iz Slov. Ljudske za Ljubljano. Sinoči se je vršila prva seja novega vodstva. Izvolil se je v smislu novega pravilnika izvršilni odbor in se je vodstvo konstituiralo. Poleg načelnika SLS za Ljubljano Fr. Kremžarja sta se izvolila za podnačelnika: Strnad in Vrtovec, blagajnik Ogrizek, tajnik Hostnik. Poleg načelnika in obeh podnačelnikov tvorijo izvršilni odbor še 4 člani, ki so bili izvoljeni: dr. Stanovnik, M. Moškerc, Lavtižar in Ogrin. — Na seji so

se storili važni sklepi za organizacijo stranke v Ljubljani.

Iz Marija Škraba †. Danes so pokopali v njenem rojstnem kraju na lgu našo tovarišico Marijo Škraba. Pokojnica, ki je bolehalo že pol leta, je do zadnjega upala, da ozdravi in se vrne v tovarno med svoje tovarišice in tovariše. Ni ji bilo več dano, da bi s svojim vzgledom in besedo vspodbujala za krščansko organizacijo. Bila je med prvimi, ki so v Pollakovih tovarni ostali za krščansko organizacijo, bila je med prvimi, ki je sebe, tovariše in organizacijo branila pred soc. dem. terorjem, dokler ni bil ta zlomljen. Več ko enkrat je bila v nevarnosti, da jo vržejo na ceste, a je vzdržala. Bog ji plačaj njeno požrtvovalnost! Današnji pogreb je dokazal, kako je bila priljubljena tudi v domačem kraju. Poleg velike množice domačega ljudstva je stopala za pogrebom tudi 8 članska deputacija tovarišev in tovarišic skupine iz Pollakove tovarne ter tako izkazala svoji rajni tovarišici zadnjo zemsko ljubav in spoštovanje. — V Ljubljani pa se je za blagor njene duše brala danes med pogre-

Iz organizacij.

Jugoslov. Strok. Zvez.

Ljubljansko okrožje JSZ ima svojo sejo v torek, dne 25. oktobra ob 8. uri zvečer v spodnjih prostorih 1. ljub. Konsumnega društva na Kongresnem trgu. Vsled važne zadeve udeležba odbornikov obvezna, vabljeni pa tudi vsi ljubljanski zaupniki skupin. — Zumer, predsednik.

Prometna zveza.

IZ KOALICIJSKEGA ODBORA.

Voditeljem ZJZ. Na vaš članek v »Jugoslovanskem Železničarju« od 14. t. m., kjer se hočete opravičevati in pojasniti vaše nezaupe, napram koaliciji, vam odgovarja tajništvo koalicijskega odbora v sporazumu s predsedstvom sledeče: Vaši razlogi, katere navajate, ne morejo biti za vas opravičljivi, ker stajate koalirane organizaciji ni nikako obvezno premije med posameznimi organizacijami. Koalicija si je postavila za predmet edine spoznavno in enotno sestavo osnutka službene pragmatike in ne zahteva od nobene organizacije prav nič drugega, kakor da skupno in sporazumno sodeluje pri sestavi osnutka. Kar se tiče strankarske polemike, imajo vse koalirane organizacije popolno in neomejeno svobodo. Priznamo, da je v vseh organizacijah več ali manj elementov, kateri tudi v najhujših trenutkih, kjer bi se brez-pogojno morali zapostaviti vsi strankarski ozirom, ne morejo drugače, kakor da se izkašljajo. Proti tej bolezni gotovih ljudi vam ne moremo svetovati boljšega, kakor da sprejmete kot recept stalščice »Prometne Zveze«, ki je izjavila in stavila predlog, naj se v koaliciji ne zahteva nobenega strankarskega premija. Vsako morebitno zahrbtno ali odkrito strankarstvo naj se prepusti razsodnosti železničarstva, ki bo brez dvoma prej ali slej obračunalo z vsemi lažniki in demagogi. Kdor dela odkrito in pošteno, se nima bati nobenih napadov in nobene kritike. V polemiki naj velja načelo: Nikdar ne napadati, temveč s pozitivnim delom tekmovali. Če pa je kdo napaden, naj zahteva in stori vse, da se javno izkaže resnica. Na ta način je upati, da se bo v vsem našem javnem življenju in delovanju sistematično ubila vsaka laž in demagogija. Priznamo radi, da je v sedanjih razmerah to stalščice precej težko in zelo obžalujemo, da se na shodu 7. t. m. ni govorilo dovolj strogo v smislu soglasnih sklepov koalicijskega odbora, ker smo trdno prepričani, da je v tem trenutku, ko je potreba med železničarstvom največje solidarnosti, vsako prerivanje največje obsojno vredno. Zato je na shodu 7. t. m. Mrak od P. Z. tudi ponovno govoril in tako živo in nedvoumno poudarjal, da morajo strankarsko sovraštvo in medsebojni napadi brez-pogojno prenehati in nastopiti zdrav razum in pametne sporazumne tekmovalne vseh organizacij za dobrobit celokupnega železničarstva. In tov. Mrak kot zastopnik P. Z. je imel gotovo več vzklica, da obrekovalcem P. Z. vest izpraša, kakor vsi drugi. Pa tega ni storil, ker vodstvo P. Z. je trdno prepričano, da se vsaka hudobija sama vnese. Glede poročil o shodu v »Napreju« in v »Novem Času« vam sporočamo, da so ta poročila prišla v javnost popolnoma brez vednosti in neodvisno od koalicijskega odbora. Obžalujemo, da sta obe poročili tako sestavljena, da morajo prej služiti za razdor, kakor za sporazumno delo. Prav posebno obžalujemo, da se od strani P. Z., ki je podala iniciativo za strankarsko strpnost in sporazumno delo, ni poskrbelo, da se poroča o shodu brez tistega strankarskega zabudanja, ki je gotovim dopisnikom tako lastno. Kar se tiče parlamentarnih zastopnikov SLS, ste sami slišali Fr. Kremžarja, ki je pooblaščen podal izjavo v imenu poslancev Gostinčarja in dr. Gosarja, ki sta delavska zastopnika v SLS, da se bo celotni jugoslovanski klub zavzemal za uresničenje vseh zahtev, ki se bodo stavile po koaliciji na merodajna mesta in bi bilo v tem oziru želeti edino še to, da bi tudi vse druge železničarske organizacije dobile pri svojih parlamentarnih somišljenikih enako oporo in zaščito, kakor jo ima PZ. v SLS.

Upamo, da smo vam pojasnili vse, kar je bilo potreba, da se odkritosrčno spoznamo in razumemo. Naša najiskrenejša želja in prošnja je, da se vsi morebitni pomisleki in razlogi obojestransko prezejo in pozabijo in da se snidemo v odkritosrčnem prijateljskem in sporazumnem delu. Priznamo, da si tudi vi — v dobri veri, da ste na pravem mestu — resno prizadevate za isti cilj kakor mi, in vam izjavljamo, da smo tudi mi za vaše predloge, ako so boljši od naših. Prijatelji! Stopimo skupaj in stavimo vsak svoje predloge, glasujemo vsak po svoji vesti in svojem prepričanju in vklonimo se večini. Da ne zajdemo v pogubne in napačne ekstreme, naj nam bo naša smernica: Bog, narod in domovina, potem smemo upati, da je ni sile, ki bi nas mogla premagati.

Dragi prijatelji! Kakor je razvidno iz Vašega članka, utemeljuate vse Vaše nezaupe in v koalicijo edino s tem, ker se Vas napada. Na shodu ste se lahko prepričali, da vse železničarstvo oboja vse take ljudi, ki z strankarskimi napadi hočejo delati razdor in hoče le skupno in sporazumno delo. Bodite prepričani, da če se pridružite skupnemu delu, boste ravno vi največ pripomogli, da se za dognedne čase ubijete laž in demagogija in da bo železničarstvo po svojih številnih organizacijah, ki so naravna posledica različnih verskih, narodnostnih, političnih in socialnih naziranj, tekmovalo v sporazumnem in skupnem delu za dobrobit vsi-

bom tiha sv. maša v št. jacobski cerkvi, ki jo je služil delavski duhovnik in odbornik JSZ A. Komlanec. Marija Škraba, počivaj v miru pri Bogu po težkem delu, boju in žrtvah!

Iz Surov nastop z železničarjem. Vratari na glavnem kolodvoru imajo dolžnost, da zabranjujejo popotnikom vstop na peron skozi kolodversko restavracijo. Služba je zelo težavna, ker ljudje te sicer popolnoma umestne odredbe ne umevajo in hočejo s silo hoditi na peron skozi točilnico. Neki ljubljanski gospod J. M. je s silo šel te dni trikrat skozi točilnico na peron. Ko mu je službojuči vratar povedal, da prehod tam ni dovoljen, ga je grdo psoval in kričal nad njim: »Lopov! Cigan! Skrbel bom, da ne boste več vratar!« Take reči morajo prenašati vestni železničarji!

Iz izgubljene nujne listine. Včeraj dopoldne je nekdo izgubil od Vodnikovega trga po Šolskem drevoredu zavoj važnih zasebnih listin s sliko in manjšo vsoto denarja. Kdor je listine našel, se iskreno naproša, da jih vrne v upravništvo »Slovenca«, denar lahko obdrži.

jeja stanu in dajalo s tem praktičen zglede celokupnemu proletariatu, kako je lahko brez vsakih žitev priti na pošten in pameten način do svojih pravic. — F. B., tajnik koal. odb.

Vse podružnice in člane P. Z. prosimo, naj nam takoj sporoče, ali so zadovoljni z zvišanjem članarine od 6 na 12 kron mesečno, da nam bo mogoče izdajati takoj s 1. novembrom svoj samostojen železničarski list. Pričakujemo takojšnjih poročil, da nam bo mogoče za izdajo prve številke pravočasno vse potrebno ukreniti.

Predsedstvo.

Poziv gospodu Josipu Vales, prod. nadz. v Novem mestu. Dne 8. oktobra t. l. ste me naznaili službenim potom g. načelniku prog. sekcije, češ da sem jaz dne 6. avgusta na novomeški postaji pri Vaši skupini delavcev iste prigravoval, da naj pristopijo v »neko strankarsko društvo« (»Prometno zvezo«, kajne?). Radi te ovadbe sem zahteval službenim potom, da mi doprinesete dokaz resnice za omenjeno dejanje. Službeno predstojništvo je ugotovilo, da manjka dokazov. S tem se nisem zadovoljil in sem zahteval nadalje preiskavo, da se dožene dokaz istinitosti ovadbe, oziroma prekriti iste. Službeno predstojništvo pa mi je dalo prosto, da lahko poljubnim potom radi tega privatno postopam. Z ozirom na to sem na Vam pisal privatno pismo, v katerem sem Vas pozval, da mi dokažete omenjena dejanja, ali pa ista prekriti, oziroma, če me je kdo drug denunciral, da mi istega naznanite. V nasprotnem slučaju, da bom Vas javno — v časopisu za to pozval. Ker mi še do danes niste dali odgovora — pač pa moje privatno pismo — menda — smatrali za »službeno« — Vas pozivljamo, da mi tem potom in na tem mestu doprinesete dokaz resnice. Vaše ovadbe, ali prekriti iste, oziroma, če me je kdo drugi pri Vas denunciral, da istega naznanite. Pričakujem od Vas kot moža poštenjaka — za kakoršnega Vas smatram — da to storite! — Vaš molk bi moral smatrati, da je bila Vaša ovadba le dokument nestrpnosti proti — malo drugače mislečim. — Novo mesto, dne 17. oktobra 1921. — Peter Mrak.

Zahvala. Podpisana se iskreno zahvaljujem za posmrtno podporo v znesku 500 kron, katere sem prejela po blagem pokojniku Ivanu Drole dne 17. oktobra 1921 od društva »Prometna zveza«. Najprisrčnejša hvata! — Jesenice, dne 17. oktobra 1921. — Ana Drole.

Predilniško delavstvo.

Predilniško delavstvo v Tržiču se zopet nahaja v kritičnem položaju pri pogajanjih 4. sept. t. l. se je doseglo 20 odstotkov poviška delavskih plač. Pa kaj to, ko pa podjetje zopet odtrgava delavstvu na zaslužku. Toraj se ta 20 odstotni povišek le malo in le nekaterim pozna, vse delavstvo pa ni deležno te dobrote. Tarna in tarna se od strani delavstva, a podjetje je vedno in enako trdosrčno. To naj bo pa delavstvu v jasen opomin, da mu v takem slučaju more pomagati le organizacija, ako jo delavstvo vsestransko podpira, ker le v združenih močeh je moč. — V opomin pa naj bo tudi javnim faktorjem! Podjetniki so se že pri zadnjih pogajanjih izgovarjali na slabo vrednost naše kreme, da morajo šteti toliko kron za en dolar ali frank, ker si morajo nakupovati v inozemstvu surovine le s tujim denarjem (n. pr. bombaž v Ameriki). Koliko se mora pa danes šteti za dolar naših kron in vrednost naše kreme se vedno pada. Zaslužka vedno manj, draginja raste, zima se približuje in kaj bodo počele še sedaj lačne delavske družine?!

Rudar.

RUDARSKI VPOKOJENEC.

Na vlogo JSZ in deputacije je »Začasna delavska zavarovalnica« oziroma »Pokrajinski pokojniški sklad za Slovenijo« razpisal revizijo doklad vseh vpokojencev za 25. t. m., ki pa bo trajala po potrebi več dni, tako da se bo to vprašanje definitivno razčistilo. Vpokojeanci dobe natančnejša, pojasnila od našega tajništva v Trbovljah (tov. Kukman).

Kovinar.

Jesenice. Zaključena pogajanja se vrše v ponedeljek, dne 24. t. m. v prostorih občinske hiše. Začetek ob pol 9. uri dopoldne.

Lesni delavec.

Češnjica. Tukajšnji lesni podjetnik F. Demšar si je štel v čast, da odtrga svojim delavcem na plači. Delavci, zaposleni na njegovih žagih, zaslužijo skoraj 50 odstotkov manj od kosa, kot pa delavci na drugih sličnih podjetjih v Češnjici. Od strani organizacije se mu je poslalo opomin, na katerega mora do določenega časa odgovoriti, drugače se bodo izvajale konsekvence.

Rimske Toplice. Pri tukajšnjem podjetju I. Jugoslovanski industriji podjetnikov in drugih lesnih izdelkov je zaposlen strojnik, kateri po mnenju delavstva nima niti strokovne preizkušnje. Povrh tega, da je Nemeč, še šikanira delav-

stvo, kar ga more, čeprav je sam delavec. Ako on ne bo miroval, mu bo delavstvo nekaj zaigralo, kar mu ne bo posebno všeč. Nadalje je pri tem podjetju tudi še marsikaj drugega, kar je treba izravnati. Tako je n. pr. podjetnik obljubil delavcem, da v slučaju, če se vrši na žagi popraviljanje, dobe polno plačo. Sedaj jih pa kar nenkrat pošlje na dopust brez plače! Poslala se je že tozadevna vloga na merodajno mesto, da se zadeva uredi.

Delavstvo papirnic.

Skupina Preška. Naša organizacija priredi v nedeljo, dne 23. t. m. gledališko predstavo »Stari in mladi«, spisal Anton Medved. Že ime pisatelja nam jamči, da je igra jako lepa. Pri prireditvi svira tudi tamburaški zbor iz Smlednika. Vsi prijatelji lepe zabave, zlasti pa naši delavci, vpludno vabljeni, da se udeležite svoje prireditve!

Bolniški strožniki.

Ljubljana. Razmere, v katerih živi bolniški uslužbenec, so neznosne in se ne dajo primerjati nobenemu drugemu stanu. Dasi imajo služkinje boljše, čeprav imajo še one slabo. Kaj si danes more nabaviti bolniški uslužbenec, ako ima borih 250—350 K plače na mesec? Pri tej plači si ne more pod nobenim pogojem nabaviti potrebne obleke. Organizacija je vložila zahteve na Zdravstveni odsek, ali rešitve ni. Ne dolžimo odsek, pač pa ministrstvo, ker proračun še ni odobren. Seveda gospodje ne pomislijo, da s tem škodujejo splošnosti. Zakaj to pogosto menjavanje osebja bolnic? Če bi bilo osebje primerno plačano, bi bilo stalno in stem tudi provorsno, tako se pa to ne more reči. Prišli smo pred enim mesecem se je deputaciji bolniškega osebja obljubilo, da se izplača enkratni nabavni prispevek, o katerem pa sedaj ni duha ne sluha. Vsakega mine potpečljivost, tako bo tudi bolniško osebje primorano poiskati si pot, po kateri si bo izvojevalo boljše eksistenco.

Maribor. Tukajšnje osebje bolnice je sramotno slabo plačano. Plača tukajšnjega osebja je še slabša kot pa ljubljanskega. Zakaj ta razlika. Ali ni tukajšnje osebje ravno tako podrejeno »Zdravstvenemu odseku«? Tozadevna vloga je bila poslana na Zdravstveni odsek. Bomo videli.

Poselska zveza.

»Pretrane zahteve služkinj« Poselska zveza dobiva anonimna pisma, ki so vsa polna ogorčenja nad novo tarifo, ki jo je vpostavila Poselska zveza. N ebi odgovarjalna nesvarne napade, a ker se razburjenje poaša tudi krogov, ki bi jim drugače prisojali več socialnega smisla, odvrčamo to-le: 1. Delavke v tovarnah zaslužijo danes s svojim osemarurnim dnevnim delom povsod toliko, da imajo hrano, obleko in da oskrbujejo poleg sebe še ali mater ali pa koga drugega. Tudi služkinja ima gotovo še koga, da ga oskrbi in pač ne gre zato služiti, da bi delala le za hrano, nego da si kaj prisluži. To pravico in dolžnost ima vsak, posebno pa oni, ki ni za starost od nikoder preskrbljen. (Ali pa naj država preskrbi tudi služkinjam starostno zavarovanje!) 2. Da bo s tako tarifo pospešen dotok v mesia in se s tem širi prostitucija, kot omenja neko anonimno pismo, je popolnoma neemeljen razlog. Določa v mesto ne bo, ker povsod na deželi zaslužijo posli več kot v mestu, ker zaslužijo mnogo več v naturalijah. Di se bi pa s tem širila prostitucija, je pa ravno narobe. Boda je največja pospeševalnica tega zla, in sicer le v poselskem stanu. 3. Gospodinja bi morala imeti 10.000 mesečno, da zamore služkinjo po 350—550 K plačevati. To razmerje je sicer pretirano. Res pa je, da znaša danes eksistencijski minimum za eno srednjo družino brez dvoma 6000—8000 kron. To priznajo posli svoj gospodarjem, saj poznajo ne le svojo, marveč tudi bedo svojih gospodarjev. Od le kolikaj socialno čutečih ljudi bi zato pričakovali posli takle zaključek: 350—550 K na mesec je gotovo pravično za služkinjo. Saj ima tudi ona pravico, si kupiti včas kakke čevlje, tudi kako obleko, tudi perilo. Če pa uradnik ali gospodinja ne zmoreta tega, kar je socialno pravično, naj se njihov srd in njihovo ogorčenje ne obrača navzdol, na služkinjo, naj se obrača navzgor, na onega, ki uradniku itd. me da niti toliko, da bi mogel borih 500 K odriniti služkinji na mesec. — Poselska zveza.

Dekleta na deželi. Ker vsako jesen dohod deklet iz dežele postaja vedno večji, opozarjamo vsa dekleta po deželi, da ne silijo v mesto, ker bodo razočarana. Obenem opozarjamo tudi stariše, da to upoštevajo. Službe po mesih niso več takšne kot so bile včasih in tudi odnošaji in razmere niso urejene. Kadar bo čas za to, se bo že naznailo v časopisu. Organizacija služkinj ima skrbeti za izboljšanje gmoletnega položaja članicam, ima pa tudi dolžnost, opozoriti vsa ona dekleta, ki mislijo na službo v mestih, kaj jih čaka in ali je primeren čas za nastop službe ali ne. Konečno prosimo tudi vse župne urade, da v tem smislu vplivajo na prizadete. — Poselska zveza.

Posredovalnica JSZ

Računovodja z osemletno prakso bi rad premenjal službo. Za ime se pozive v pisarni Jug. Strokovne zveze, Ljubljana, Stari trg št. 2.

Več šivilj se sreje v delo. Biti morajo izvežbane in neoporečnega življenja. Kie, pove tajništvo Jugoslovanske Strokovne Zveze.

Delavski obzorik.

Krščanska strokovna internacionala. Začetkom tekočega meseca je v Ženevi zborovalo predsedstvo Mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij. Na dnevnem redu je bilo vprašanje o sodelovanju z internacionalnim delavnim uradom. Zbor je na to sodelovanje pristal, v kolikor je krščanski strokovni internacionali zagotovljeno priznanje. Dalje se pretresali vprašanje o sodelovanju s krščanskimi poklicnimi internacionalami, katerih je sedaj že enajst, štiri se pa pravkar snujejo. Predsedstvo je izreklo, da je istotako pripravljeni tudi na sodelovanje s krščansko strokovno internacionalo v Curihu. — O sedanjem položaju delavstva se uvede preiskava in uspeh sporoči deželni centralam. — Na povabilo ravnatelja Mednarodnega delovnega odbora se je 1. t. m. v Ženevi vršilo posvetovanje, kako bi se dalo doseči mirno sodelovanje amsterdamske strokovne internacionala in Mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij (sedež v Utrechtu). Dasi se je z obeh strani priznavala možnost takega sodelovanja, se je sporazum izjalovil, ker je amsterdamska internacionala stavila pogoji, da krščanskega delegata za Holandijo na ženevski konferenci zamenja s socialnim demokratom.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Izdaja Konzorcij »Novega Časa«. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.